

Határkorrupció

A rendvédelmi korrupció sajátos formája

Border Corruption: A Unique Form of Law Enforcement Corruption

Jancsics Dávid

Prof., Dr., PhD, egyetemi tanár,
San Diego Állami Egyetem,
Közigazgatási Kar
djancsics@sdsu.edu

Absztrakt

Cél: A határkorrupció a rendvédelmi szervezetek alkalmazottai által elkövetett korrupció egy sajátos formája. Ez a korrupció két nemzetállam között húzódó határszakaszhoz kapcsolódik, és elsősorban ezen területi jellemzők teszik különösen érdekessé. A határkorrupcióban részt vevő rendvédelmi szervekkel kapcsolatos belső szervezeti jellemzők, külső környezetük, valamint a tágabb társadalmi kontextus, amelyben a korrupció történik, szintén megkülönböztetik a határkorrupciót a korrupció egyéb formáitól. A tanulmány célja, hogy a vonatkozó interdiszciplináris szakirodalom szintézisében keresztül felvázolja a határkorrupció általános fogalmi keretét, ezen belül tárgyalja a jelenség egyedi jellemzőit és azokat a kulcsfontosságú tényezőket, melyek lehetővé teszik a határbiztonságért felelős szerveknél ezt a fajta korrupciót.

Módszertan: A határkorrupcióval foglalkozó kritikai szakirodalom kiválasztása és összefüggő keretbe foglalása.

Megállapítások: A határkorrupcióban a vesztegető ügyfél oldalán különböző szereplők (magánszemélyek, cégek és informális csoportok) vehetnek részt. Ezekhez a speciális szereplőkhöz eltérő típusú korrump tranzakciók kapcsolhatók. A határkorrupció alapulhat egyéni vagy kollektív szereplők összejátszásán vagy kényszerítésen, amikor az egyik fél a másik akarata és érdeke ellenére alakít ki korrupciós helyzetet. A korrupciót elősegítő lehetőségstruktúrákat makró

Magyar nyelvű utánközlés. Jelen cikk angol változata megjelent a Belügyi Szemle 2025. évi 5. számában.
DOI link: <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2025.v73.i5.pp1091-1102>

(össztársadalmi), regionális és szervezeti szinteken egyaránt értelmezhetjük. A rendvédelmi szervek dolgozóinak motivációját, hogy a korrupcióban részt vegyenek, haszonelvű, normatív és kapcsolati szempontok alapján magyarázhatjuk. **Érték:** Bár a határfelügyeletet ellátó szervezeteknél különösen magas korrupciós kockázat figyelhető meg, a korrupciónak ez a típusa viszonylag kevésbé vizsgált a tudományos szakirodalomban. Éppen ezért a jelenség fő jellemzőinek és főbb magyarázó tényezőinek feltárása kulcsfontosságú az ellene való küzdelemben. Ez a cikk egy általános fogalmi keretet nyújt a kutatók és a gyakorlati szakemberek számára a határkorrupció jobb megértéséhez.

Kulcsszavak: korrupció, vesztegetés, határfelügyelet, rendvédelem

Abstract

Aim: Border corruption is a distinctive form of corruption conducted by law enforcement officers. It happens at the border, in a specific area between nation-states, making its spatial characteristics particularly interesting. The organizational features related to the law enforcement agencies involved in border corruption, as well as the organizational environment and the social context within which it occurs, also make it different from other forms of corruption. Synthesizing the relevant interdisciplinary literature, this paper aims to offer a general conceptual framework for border corruption. It discusses the unique characteristics of the phenomenon as well as the key factors enabling law enforcement corruption in border security agencies.

Methodology: Critical literature on border corruption was selected and integrated into a coherent framework.

Findings: Border corruption may involve different actors (individuals, firms, and informal groups) on the bribe-giver client side; each indicates a different type of corrupt transaction. Corruption at the border can be based on collusion, voluntary and mutually beneficial participation, or coercion, when one party is forced by the other to participate. The opportunity aspects enabling this corruption can be classified as macro, regional, and organizational level factors. The motivation of law enforcement officers to engage in border corruption can be explained by utilitarian, normative, and relational perspectives.

Value: Although border control agencies are especially prone to corruption, this type of corruption is relatively understudied in the academic literature. Revealing the key features and the phenomenon's main explanatory factors is crucial to fighting against it. This article provides an essential framework for scholars and practitioners to understand border corruption better.

Keywords: corruption, bribery, border control, law enforcement

Bevezető

A határkorrupció a korrupció egy sajátos formája. A nemzetállamokat fizikailag elválasztó határszakaszokon, illetve azok közelében fordul elő. Ezek a területi jellemzők teszik különösen figyelemre méltóvá. A vesztegetést elfogadók a határvédelmet ellátó hatóság alkalmazottai. A hatóság belső szervezeti jellemzői, a szervezet külső környezete és a hatóságot körülvevő társadalmi kontextus egyaránt hozzájárulnak a határkorrupció sajátos jellemzőihez. Ugyanakkor a határkorrupciós esetek között is megfigyelhető eltérés. Különböző típusokat különböztethetünk meg a vesztegetést nyújtó ügyféloldal szereplőinek jellemzői (egyén, informális csoport, formális szervezet) és a korrupciós csere összejátszó/kényszerítő jellege alapján (Jancsics, 2019a). A határkorrupcióval kapcsolatos releváns interdiszciplináris szakirodalmat szintetizálva ez a cikk egy olyan fogalmi keretet kínál, amely segít megérteni a határkorrupció főbb jellemzőt, tipikus formáit és azokat a kulcsfontosságú tényezőket, amelyek magyarázatot adnak arra, hogy miért fordul elő ez a sajátos korrupció típus.

A határkorrupció megkülönböztető jellemzői

Határfelügyelettel foglalkozó szervezetek jellemzően a határ védelméért, valamint az állam számára beszedett, határforgalommal kapcsolatos bevételekért felelnek. Ők tartják a nemkívánatos árukat és személyeket az országon kívül, és szedik be a megengedett árukra kivetett vámokat és adókat (Doyle, 2011). A hivatalos belépési pontokon, azaz a forgalom számára megnyitott határátkelőhelyeknél a hatóságok e célok elérése érdekében vám-, bevándorlási és ellenőrzési tevékenységeket végeznek (Zarnowiecki, 2011). A belépési pontok közötti határterületeken a rendvédelmi szervek jellemzően határőrizeti feladatokat látnak el, hogy megakadályozzák az illegális határátlépést. Ez többek között járőrözést jelent. Egyes országokban a határfelügyeleti feladatokat egy erre szakosodott önálló ügynökséghez rendelik (lásd Customs and Border Protection az Egyesült Államokban), míg máshol az egyes funkciókat különböző hatóságok, például a rendőrség, a hadsereg, az adó- vagy a bevándorlási hivatalok látják el.

A határkorrupció a határhoz köthető korrupciós tevékenységek gyűjtőneve. A korrupció általános erőforrástranszfer megközelítését alkalmazva (Jancsics, 2019b) úgy definiálható, mint különböző erőforrások illegális cseréje két fél – jellemzően a rendvédelmi hatóság vesztegetést elfogadó tisztviselője és egy vesztegetést nyújtó szereplő – között. Ez utóbbi lehet magánszemély, egy formális szervezet (cég), vagy egy szervezett bűnözői csoport (Jancsics, 2019a).

Fontos megjegyezni, hogy bár a definíció két résztvevőt említ, de ez a gyakorlatban kettőnél több személyt, vagy akár egy nagyobb csoportot is jelenthet. A vesztegetést elfogadó szereplőre az angol „agent” kifejezés nyomán itt ügynökként hivatkozunk, míg a vesztegetést nyújtó felet a „client” kifejezést követve pedig ügyfélnek nevezzük.

A határkorrupció elősegíti az áruk és/vagy személyek illegális fizikai mozgását egyik országból a másikba a hivatalos kormányzati személyzet bevonásával. Egyik legjellemzőbb példája, amikor egy ügyfél egy hivatalos határátkelőhelyen megveszteget egy állami alkalmazottat, cserébe a törvények szelektív végrehajtásáért. Vannak azonban egyéb értékes erőforrások is, amelyeket a határnál feladatot teljesítő korrumpált alkalmazottak „eladhatnak” az ügyfeleknek; például információt szolgáltathatnak szenzorok helyéről, járőr útvonalokról és időbeosztásokról; folyamatban lévő vizsgálatokról tájékoztathatják a bűnözőket; vagy járművezetők és utasok személyazonosságával kapcsolatos hamis információkat vihetnek be a nyilvántartásba. Egyes esetekben a korrumpált tisztviselők aktívan részt vesznek az illegális tevékenységben, például csempészeket kísérnek, járművek kábítószerrel való megrakodásában segítenek, vagy akár a saját gépkocsijukban csempészik az illegális termékeket (Jancsics, 2021).

Fontos, hogy megkülönböztessük a határkorrupciót a hasonló vagy rokon tevékenységektől. Az olyan csempészet vagy emberkereskedelem, amelyben nem vesznek részt megvesztegetett határőrök, nem tartozik a határkorrupció kategóriájába. A tiltott nemzetközi pénzügyi transferek, mint például az adócsalás, a pénzmosás vagy a terrorizmus finanszírozása nem igényelnek fizikai határátlépést, így nem minősülnek határkorrupciónak. Továbbá a határigazgatási szervezeten belüli illegális tevékenységek, mint például a nepotizmus, az alkalmazotti lopás, csalás és sikkasztás, amelyek nem határspecifikusak, tehát bármely kormányzati szervnél előfordulhatnak, nem képezik ennek az elemzésnek a részét.

A határkorrupcióban a megvesztegetett ügynök jellemzően egy határfelügyeletet ellátó rendvédelmi szervezet tisztviselője. Mindazonáltal más, a határtól távol dolgozó, de a határokkal kapcsolatos érzékeny biztonsági adatokhoz (például hírszerzési tevékenység vagy körözött személyek adatai) hozzáférő kormányzati alkalmazottakat is megvesztegethetnek az ilyen információk megszerzésében érdekelt szereplők (Frost, 2010). A kenőpénzt adó ügyféloldalon háromféle szereplővel találkozhatunk: (1) magánszemélyek, (2) formális szervezetek (cégek), vagy (3) informális csoportok, például családi és baráti hálózatok vagy szervezett bűnözői csoportok.

Amint korábban említettük, az egyik legtipikusabb határkorrupciós helyzet, amikor egy határátlépő személy megveszteget egy tisztviselőt, hogy szelektíven alkalmazza a szabályokat, és figyelmen kívül hagyja például a lejárt okmányt,

egy országban való túltartózkodást, vagy a jövedéki termékek, például alkohol, cigaretta vagy üzemanyag kisebb mértékű csempészését. Ez gyakran egy rögtönzött, személytelen, egyszeri tranzakció, amikor az illető megpróbálja megvesztegetni azt a tisztviselőt, aki éppen szolgálatban van.

Sok esetben export/import feladatokat ellátó cégek vagy más, áruikat a határokon keresztül szállító vállalatok a határkorrupció ügyfelei. Itt egy formális szervezet az illegális tranzakció elsődleges és közvetlen pénzügyi haszonzelvezője az ügyféloldalon (Jancsics, 2019b; Pinto et al., 2008; Wheeler & Rothman, 1982). Jó példa erre, amikor tehergépkocsi-vezetők vagy egy vállalat egyéb képviselői megvesztegetnek tisztviselőket, hogy azok figyelmen kívül hagyják a túlsúlyos járműveket vagy a be nem jelentett árukat; engedélyezzék az alulszámlázott áruk belépését; felgyorsítsák vagy kihagyják az ellenőrzést; engedélyezzék a kereskedőnek, hogy fiktív exportra visszatérítést igényeljen; megfelelő indoklás nélkül adjanak ki behozatali vagy raktári engedélyeket; fogadjanak el nem valós adóvisszatérítési kérelmeket (Dutt & Traca, 2010; Ferreira et al., 2006; Michael, 2012).

Néha az ügyféloldalon több informális módon összekapcsolódó egyént, hálózatot találunk. Ilyen például, amikor egy tisztviselő segíti a saját társadalmi csoportból, családból vagy barátai társaságából származó emberek illegális tevékenységét. Például a Belize–Mexikó határon a vámisztviselők rendszeresen szemet hunytak afelett, hogy velük szoros személyes kapcsolatban álló utazók, rokonok kis értékben illegális árukat csempészték (Wiegand, 1993). Egy másik esetben a texasi El Pasóban egy amerikai vám- és határvédelmi tisztviselő a feleségével és a sógorával együtt működtetett egy határon átnyúló kábítószerek-kereskedő hálózatot (Cobler, 2016).

Az ügyféloldalon kialakuló informális kapcsolatrendszer nemcsak családi vagy baráti csoport, hanem szervezett bűnözői hálózat is lehet. Így a határkorrupció gyakran közvetlenül kapcsolódik a bűnszervezetek tevékenységéhez, ami a korrupció más formái esetében viszonylag ritkán fordul elő. A csempészet és az emberkereskedelem rendkívül kockázatos tevékenység. Mivel a szervezett bűnözői csoportok a hosszú távú, zavartalan működésben érdekeltek, gyakran próbálják beszervezni és megvesztegetni a határrendészeti szervek munkatársait, hogy azok a szervezeten belülről segítsék a tevékenységüket, és így csökkentsék annak kockázatát, hogy a véletlenszerű ellenőrzések során lelepleződjenek (Jancsics, 2021).

A határkorrupció lehet összejátszó vagy kényszerítő jellegű (Jancsics, 2019a).

Az összejátszás olyan esetekre vonatkozik, amikor a korrupt ügylet mindkét oldalán többé-kevésbé egyenrangú szereplőket találunk, akik egyaránt hasznot húznak az ügyletből, és önként hajlandók részt venni a korrupt tranzakcióban. Ezzel szemben a kényszerített korrupcióban az egyik felet a másik fél

nyomásgyakorlással veszi rá a részvételre. Mivel a határnál dolgozó tisztviselők széles körű döntési jogkörrel rendelkeznek azzal kapcsolatban, hogy emberek vagy nagy értékű áruk beléphetnek-e egy országba, hatalmukkal visszaélve kényszeríthetik az ügyfeleket, és kenőpénzt követelhetnek kitalált indokokra hivatkozva, mint például állítólagosan hiányzó dokumentumok, nyomtatványok vagy aláírások. A kényszerítés másik tipikus példája a határnál, amikor a tisztviselő szándékosan lelassítja az ellenőrzési folyamatot, és csak akkor hajlandó visszatérni a normális ügymenethez, ha kenőpénzt kap az utazótól vagy tehergépkocsi vezetőtől (Ndonga, 2013; Wickberg, 2013). Egyes országokban órákon, sőt napokon át várakoztatják az ügyfeleket, ezzel kényszerítve ki a korrupciót.

Bizonyos esetekben a kényszerítés nem az állam képviselőjétől, hanem az ügyféloldalon megtalálható bűnözői csoporttól ered. Ezek a csoportok gyakran kihasználják a tisztviselők alkoholhoz, kábítószerhez vagy szerencsejátékhoz fűződő szenvedélybetegségét, vagy megszarolják őket szexuális szolgáltatás igénybevételét követően (Jancsics, 2019a). A szervezett bűnözői csoport akár fizikai erőszakkal is fenyegetheti a határnál szolgálatot teljesítőket (Bergin, 2023). Amikor saját magukra vagy családtagjaikra irányuló közvetlen fenyegetéssel szembesülnek, a tisztviselőknek gyakran nincs más választásuk, mint teljesíteni a bűnözők követeléseit.

A határkorrupciót lehetővé tevő tényezők

Többféle lehetőségstruktúra és motivációs tényező teszi különösen sebezhetővé a határigazgatásokat a korrupcióval szemben. A motiváció azokra a tényezőkre utal, amelyek az egyént vagy csoportot korrupcióra készítetik, míg a lehetőségstruktúra a körülmények olyan kedvező kombinációját jelenti, amely lehetővé teszi az ilyen viselkedést (McKendall & Wagner, 1997). Az illegális tevékenységeket elősegítő lehetőségeket széles körben tárgyalja a szervezeti visszaélésekkel és a fehérgalléros bűnözéssel foglalkozó szakirodalom (Vaughan, 1982; Coleman, 1998; Ashforth & Anand, 2003; Pinto et al., 2008; Bertrand et al., 2014; Prechel, 2022). Először áttekintem, hogy milyen korrupciós lehetőségstruktúrák alakulhatnak ki határigazgatási szervezetekben, illetve azok szűkebb és tágabb környezetében.

Lehetőségstruktúrák

Makroszinten egy ország földrajzi elhelyezkedése jelentősen növelheti a határkorrupció kockázatát (Velkova & Georgievski, 2004). A nemzetközi közlekedési

hálózatok kereszteződésében fekvő országok tranzitfolyosóként szolgálnak a csempészek és emberkereskedők számára is (Dobler, 2016; Berlusconi et al., 2017; Reuter, 2014). A Balkánon vagy Latin-Amerikában működő szervezett bűnözői csoportok például gyakran több országon keresztül haladnak át, amíg hozzáférnek a tiltott áruk és szolgáltatások nagy integrált piacaihoz, például az Európai Unióban vagy az Egyesült Államokban. Ezek a piacok jelentős illegális extraprofitra nyújtanak lehetőséget. Annak érdekében, hogy ezt a tevékenységet zavartalanul és viszonylag alacsony kockázattal folytathassák a határátlépések során, a bűnözők gyakran megvesztegetik a határrendészeti alkalmazottakat (United Nations Office on Drugs and Crime, 2020).

Kiterjedt határterülettel és nagy számú belépőpontonl rendelkező országokban a korrupció kockázata egyszerűen azért magasabb, mert ezek a tényezők megsokszorozzák a korrupció lehetőségét. A kormányzás más területeihez képest a határrendészeti tisztviselők kivételesen sok emberrel – állampolgárokkal, külföldi beutazókkal és kereskedelmi vállalatok képviselőivel – kerülnek közvetlen fizikai kapcsolatba (Parayno, 2013). Az ilyen gyakori mindennapos kapcsolatok a potenciális korrump partnerek között nagyobb valószínűséggel eredményezik egy illegális tranzakció kezdeményezését vagy akár egy hosszú távú korrump kapcsolat kialakítását (McLinden, 2005).

Az egyébként legális áruk csempészésének kockázatát két szomszédos ország közötti árkülönbségek befolyásolhatják (Buehn & Eichler, 2009). A jogi és gazdasági környezet, például a kereskedelempolitika, vám- és adókulcsok, valamint a fogyasztói árak lehetőséget teremthetnek a korrupcióra (Fisman & Wei, 2004; McLinden, 2005). Az egyik országban olcsón megvásárolt áruk, például benzin, alkohol, dohányárú vagy elektronikai cikkek, becsempészés után hatalmas haszonkulccsal értékesíthetők egy másik országban, ahol ezek a termékek például a súlyos adók miatt drágábbak. A csempészésnek általában kisebb a kockázata, amikor korrump tisztviselők bevonásával történik. A fent említett árkülönbségek tehát lehetőséget teremthetnek a korrupcióra.

Egy határ menti régió társadalmi/etnikai összetétele szintén része lehet a korrupciós lehetőségstruktúrának, mivel a tisztviselők gyakran beágyazódnak a helyi társadalmi vagy etnikai csoportokba (Heyman & Campbell, 2008; Velkova & Georgievski, 2004). Az Egyesült Államokban a határőrök és vámtisztek jelentős része ugyanabban a határ közeli régióban nő fel és szocializálódik, ahol később dolgozik (Heyman, 1995). Ez lehetővé teszi a helyi bűnbandákkal való kapcsolat kiépítését és fenntartását rokoni vagy baráti hálózatokon keresztül. Ilyen esetekben az informális háló tagjai megbízható közvetítőként is felléphetnek, hogy bemutassák egymásnak a szereplőket és garantálják a felek megbízhatóságát (Jancsics, 2024a). Az ilyen átfedő, bizalmon alapuló társadalmi

hálózatok a korrupció biztonságos és „olcsó” infrastruktúrájaként szolgálnak, nagymértékben növelve a korrupció lehetőségét.

A határvédelmi szervezet strukturális adottságai és az alkalmazottak e struktúrákban elfoglalt pozíciója szintén korrupciós lehetőségeket kínálhat, mivel olyan környezetet biztosít, ahol egy ilyen csere könnyebben létrejöhet (Vaughan, 1982; Jávör & Jancsics, 2016; Graycar & Prenzler 2013). A távoli, kieső területeken található elszigetelt határátkelők fizikai elhelyezkedése jelentősen megnehezítheti a részegység feletti ellenőrzést (Tulloch, 1965; Dhezkova, R. & Bezlov, 2012). Gondoljunk csak arra, milyen könnyű korrupciós tevékenységet folytatni egy kis forgalmú, elhagyatott határátkelőnél egy éjszakai szolgálat során, amikor csupán néhány határőr dolgozik. Továbbá az ilyen határvidékeken az utazóknak arra is korlátozott lehetőségük van, hogy a velük szembeni visszaéléseket bejelentsék. Mindez csökkenti a határellenőrzést végző tisztviselők kockázatát arra, hogy az utazóktól kikényszerített kenőpénz a központi egység tudomására jut. Ráadásul, ha a tisztviselők nem egy adott határállomáson dolgoznak, hanem egy határszakaszon járőröznek, viszonylag szabad mozgásuk tovább nehezíti a tevékenységük nyomon követését, így növelve a korrupció lehetőségét (Balla, 2016).

Motiváció

A korrupció létrejöttéhez nagymértékben hozzájárul, ha a résztvevők motiváltak benne. A határkorrupció motivációs tényezőit tekintve három megközelítést különböztethetünk meg: haszonelvű, normatív és kapcsolati magyarázatokat (Jancsics et al., 2023). A haszonelvű megközelítés a közgazdaságtan neoklasszikus hagyományából táplálkozik, de a szervezéstudományi szakirodalomban „racionális döntés” perspektívaként is említik (Palmer, 2012; Bertrand et al., 2014). Itt az egyes szereplők elsődleges motivációja a szűkösség feltételei között a legnagyobb haszon elérése. Az önérdéküket szem előtt tartó szereplők azért vesznek részt a korrupcióban, mert a kockázatokat és a hasznokat mérlegelve a szabályok megsértése számukra a legracionálisabb döntés. A határellenőrző ügynökségek viszonylag alacsony fizetésért, gyakran rossz munkakörülmények között, megterhelő – gyakran éjszakai – szolgálati beosztásban munkát végző alkalmazottai egyedülálló döntési monopóliummal és széles körű mérlegelési jogkörrel rendelkeznek, amikor arról döntenek, hogy egyéneket vagy nagy értékű áruk beléphetnek-e egy ország területére (Ferreira et al., 2006; Klitgaard, 1988; McLinden, 2005; Wickberg, 2013). Ezek a rendkívül csábító körülmények könnyen arra ösztönözhetik a tisztviselőket, hogy illegális magánnyereség elérésére használják fel a döntéshozatali hatalmukat.

A normatív megközelítés szerint az egyén cselekvéseit a racionális döntésén túlmutató társadalmi tényezők befolyásolják. Ezek az elméletek azt mondják, hogy a szereplők társadalmi normákat követve cseleksznek, és a szocializáció során belsővé tett értékek és hiedelmek motiválják őket. A tisztviselők tehát azért vesznek részt korrupcióban, mert a szervezeti informális szubkultúra erősebb, mint a formális szabályozás, melyet követniük kellene. Ebből a perspektívából szemlélve a határkorrupció kollektív szervezeti tevékenység, amely több szereplő együttműködését és koordinációját foglalja magában a határigazgatáson belül. Például a belső ellenőrzési mechanizmusok általi lelepleződés kockázatának csökkentése érdekében gyakran egy szolgálatot befejező kolléga társaitól összegyűjti a korábban beszédett kenőpénzeket, hogy minél előbb határállomáson kívülre vigye a kompromitáló bizonyítékot (Kardos, 2014). Később egy semleges helyen, például egy magánlakáson találkozással elosztják az összeget.

Gyakran a korrupciós cseréből származó nyereség egy részét a tisztviselők leadják feletteseiknek, ezzel is garantálva a belső szervezeti kontrolmechanizmusok kiiktatását (McLinden, 2005; Magyar, 2015). Társadalmi normákhoz szinte minden esetben kapcsolódnak normaszegőkkel szembeni szankciók. Ez hasonlóan működik a korrupciót támogató normák esetében is. A korrupciós alkalmazottak gyakran büntetik azokat a kollégákat, akik nem követik a korrupciós szubkultúra normáit, például azokat, akik titokban saját zsebre dolgoznak, vagy potenciális bejelentők (Mars, 1982). A szankciók itt széles skálán mozognak, a kiközösítéstől egészen a nyílt fizikai fenyegetésig.

A szocializáció az a folyamat, amely során az új szervezeti tagokat megtanítják a korrupciós gyakorlatok elfogadására és végrehajtására (Ashforth & Annand, 2003). Még azok is, akik nem vesznek részt a korrupcióban, lojálisak kell maradjanak korrupciós kollégáikhoz, és hallgatniuk kell a többiek korrupciójáról. A határigazgatásban csakúgy, mint a többi rendvédelmi szervnél a dolgozók egy erősen összetartó csoport tagjaiként dolgoznak, ami gyakran megakadályozza a korrupció más szervezeti tagok általi feltárását és bejelentését. A kollégák illegális vagy etikátlan cselekedeteinek gyakori eltussolását olyan szorosan integrált szakmákban, mint a rendőrség vagy katonaság empirikus kutatások is igazolják (Westmarland, 2005; Chan et al., 2003).

A kapcsolati megközelítés szerint a korrupcióban több olyan szervezeten belüli és azon kívüli szereplő vesz részt, akiket egymáshoz szoros társadalmi kötelék fűz. A társadalom szerveződésének egyik alapegysége például a családi kapcsolatháló, amely egyben bizalmon alapuló, kockázatmentes infrastruktúrát biztosíthat korrupciós tranzakciókhoz is (Jancsics, 2024b). A korrupciós szereplők ilyenkor egy tágabb, de még lokális informális társadalmi struktúrába ágyazódnak be,

melyben az egyén döntéseiben a többi tag erős referenciapontot jelent (Knoke & Kuklinski, 1991). Az adott szereplő másokkal való kapcsolatának jellege befolyásolhatja az észleléseit, motivációit és meggyőződéseit. Amint azt már korábban említettük, az ilyen lokális társadalmi csoporttagság, a barátok, család, volt osztálytársak, vagy egy helyi közösség tagjai iránti lojalitás felülírhatja a belső szervezeti szabályokat (Hildreth et al., 2016; Moore & Gino, 2015). Az ő érdekekben végrehajtott korrupció tulajdonképpen azt jelenti, hogy a szervezeti tagok egy külső társadalmi hálózat javára megszegik a szervezet szabályait, és visszaélnek a szervezet erőforrásaival.

Következtetések

A határkorrupció a korrupció egy egyedi formája, amelyben a vesztegető ügyfelek lehetnek magánszemélyek, cégek vagy informális csoportok. A különböző fajta ügyfelek a korrupció különböző típusaira is utalnak. Az egyének általában alacsony szintű, kis értékű korrupciós ügyletekben vesznek részt, például jövedéki termékek, alkohol, dohány vagy benzin csempészetében, saját személyes haszonszerzés céljából. Amikor cégeket találunk a határkorrupcióban, akkor azokat inkább a szervezeti előnyökre való törekvés, mint az egyéni haszonszerzés vezérli. Ez lehet például vám- vagy büntetéselkerülés, vagy kiemelt ügyintézés. Néha az ügyfél oldalon egy kollektívát találunk, amely lehet egy informális csoport, például egy családi vagy baráti hálózat, amelyhez a korrupciós ügynök személyesen kapcsolódik. Az ügyféloldalon ugyanakkor informális csoportként bünszervezeteket is találhatunk.

A határkorrupció alapulhat összejátszáson, önkéntes és kölcsönösen előnyös korrupciós cserén, vagy kényszerítésen, amikor az egyik fél a másik fél kényszeríti a részvételre. Az összejátszás azt jelenti, hogy mind az ügyfél, mind az ügynök hasznot húz a tranzakcióból. A határon a kényszerítésen alapuló korrupció is gyakori, mivel az ügynökök széles körű mérlegelési jogkörrel rendelkeznek az emberek vagy áruk fizikai mozgásának engedélyezésére vagy korlátozására. A határátkelő ügyfeleket (magánszemélyeket vagy cégeket) tehát arra lehet kényszeríteni, hogy kenőpénzt adjanak a „tisztességes bánásmódnak”, például a határforgalom normál tempójának fenntartásáért. Ugyanakkor a határőrök kenőpénzt követelhetnek olyan kitalált szabálysértésekért is, mint az állítólagosan hiányos dokumentáció. Az ügyfelek ebben az esetben érdekük ellenében vonakodva vesznek részt a korrupcióban. Amikor a kényszerítés az ügyfél oldaláról érkezik, bűnözői csoportok fenyegetik a tisztviselőket, hogy vegyenek részt a korrupcióban.

A haszonelvű, a normatív és a kapcsolati perspektívák segíthetnek megérteni, hogy mi motiválja a rendvédelmi alkalmazottakat abban, hogy részt vegyenek a határkorrupcióban. A haszonelvű megközelítés szerint a korrupció a résztvevők racionális döntésein alapul, amelyek célja a személyes nyereség maximalizálása. A normatív megközelítés azt állítja, hogy az ügynökök azért vesznek részt a korrupcióban, mert a munkahelyi szocializáció révén belsővé tett korrump kultúra, normák, értékek és meggyőződések motiválják őket. Végül a kapcsolati megközelítés a korrupciót a szereplők társadalmi rendszereibe, például a szervezetükön kívüli családi és baráti hálózatokba való beágyazottságával magyarázza.

Felhasznált irodalom

- Ashforth, B. E., & Annand, V. (2003). The normalization of corruption. *Research in Organizational Behavior*, 25, 1–52. [https://doi.org/10.1016/S0191-3085\(03\)25001-2](https://doi.org/10.1016/S0191-3085(03)25001-2)
- Balla J. (2016). *A határrendészeti szolgálati ág korrupciós veszélyeztetettsége*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem. <http://www.pecshor.hu/periodika/XX/balla.pdf>
- Bergin, J. (2023). *Organised criminal groups' use of corruption and physical threats against customs officials* (U4 Expert Answer 2023:5). Chr. Michelsen Institute. <https://www.u4.no/publications/organised-criminal-groups-use-of-corruption-and-physical-threats-against-customs-officials>
- Berlusconi, G., Aziani, A., & Giommoni, L. (2017). The determinants of heroin flows in Europe: A latent space approach. *Social Networks*, 51, 104–117. <https://doi.org/10.1016/j.socnet.2017.03.012>
- Bertrand, O., Lumineau, F., & Fedorova, E. (2014). The supportive factors of firms' collusive behavior: Empirical evidence from cartels in the European Union. *Organization Studies*, 35(6), 881–908. <https://doi.org/10.1177/0170840613515471>
- Buehn, A., & Eichler, S. (2009). Smuggling illegal versus legal goods across the U.S.-Mexico border: A structural equations model approach. *Southern Economic Journal*, 76(2), 328–350. <https://doi.org/10.4284/sej.2009.76.2.328>
- Chan, J. B. L., Devery, C., & Doran, S. (2003). *Fair cop: Learning the art of policing*. University of Toronto Press. <https://doi.org/10.3138/9781442674783>
- Cobler, N. (2016, July 8). *Border corruption often has family roots*. *Texas Tribune*. <https://www.texastribune.org/2016/07/08/family-ties-can-lead-border-corruption/>
- Coleman, J. W. (1998). *The criminal elite: The sociology of white-collar crime*. St. Martin's Press.
- Dhezkova, R. & Bezlov, T. (2012). *Anti-corruption measures in EU border control*. Center for the Study of Democracy. <https://csd.bg/publications/publication/anti-corruption-measures-in-eu-border-control/>

- Dobler, G. (2016). The green, the grey and the blue: A typology of cross-border trade in Africa. *The Journal of Modern African Studies*, 54(1), 145–169. <https://doi.org/10.1017/S0022278X15000993>
- Doyle, T. (2011). The future of border management. In G. McLinden, E. Fanta, D. Widdowson, & T. Doyle (Eds.), *Border management modernization* (pp. 11–22). World Bank.
- Dutt, P., & Traca, D. (2010). Corruption and bilateral trade flows: Extortion or evasion? *Review of Economics and Statistics*, 92(4), 843–860. https://doi.org/10.1162/REST_a_00034
- Ferreira, C., Engelschalk, M., & Mayville, W. (2006). The challenge of combating corruption in customs administrations. In J. Campos & S. Pradhan (Eds.), *The many faces of corruption* (pp. 367–386). World Bank.
- Fisman, R., & Wei, S. (2004). Tax rates and tax evasion: Evidence from “missing imports” in China. *Journal of Political Economy*, 112, 471–500. <https://doi.org/10.1086/381476>
- Frost, T. M. (2010). Border related corruption. *Trends in Organized Crime*, 13(2–3), 179–183. <https://doi.org/10.1007/s12117-010-9098-5>
- Graycar, A., & Prenzler, T. (2013). *Understanding and preventing corruption*. Palgrave. <https://doi.org/10.1057/9781137335098>
- Heyman, J. (1995). Putting power in the anthropology of bureaucracy: The immigration and naturalization service at the Mexico–United States border. *Current Anthropology*, 36(2), 261–287. <https://doi.org/10.1086/204354>
- Heyman, J., & Campbell, H. (2008). Corruption in the US borderlands with Mexico: The “purity” of society and the “perversity” of borders. In M. Nuijten & G. Anders (Eds.), *Corruption and the secret of law: A legal anthropological perspective* (pp. 191–217). Ashgate. <https://doi.org/10.4324/9781315259208-9>
- Hildreth, J. A. D., Gino, F., & Bazerman, M. (2016). Blind loyalty? When group loyalty makes us see evil or engage in it. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 132, 16–36. <https://doi.org/10.1016/j.obhdp.2015.10.001>
- Jancsics, D. (2019a). Border corruption. *Public Integrity*, 21(4), 406–419. <https://doi.org/10.1080/10999922.2019.1581043>
- Jancsics, D. (2019b). Corruption as resource transfer: An interdisciplinary synthesis. *Public Administration Review*, 79(1), 523–537. <https://doi.org/10.1111/puar.13024>
- Jancsics, D. (2021). Law enforcement corruption along the U.S. borders. *Security Journal*, 34(1), 26–46. <https://doi.org/10.1057/s41284-019-00203-8>
- Jancsics, D. (2024a). *Sociology of corruption*. Cornell University Press. <https://doi.org/10.1515/9781501774331>
- Jancsics, D. (2024b). Organization and organizationality of corruption. *Sociology Compass*, 18(7), e13254. <https://doi.org/10.1111/soc4.13254>
- Jancsics, D., Salvador, D., & Carlos, J. (2023). Organizational noncompliance: An interdisciplinary review of social and organizational factors. *Management Review Quarterly*, 73, 1273–1301. <https://doi.org/10.1007/s11301-022-00274-9>

- Jávor, I., & Jancsics, D. (2016). The role of power in organizational corruption: An empirical study. *Administration & Society*, 48(5), 527–558. <https://doi.org/10.1177/0095399713514845>
- Kardos S. I. (2014). A rendőri korrupció színterei. *Belügyi Szemle*, 62(10), pp. 99–112. <https://doi.org/10.38146/bsz-ajia.2014.v62.i10.pp99-112>
- Klitgaard, R. (1988). *Controlling corruption*. University of California Press. <https://doi.org/10.1525/9780520911185>
- Knoke, D., & Kuklinski, J. H. (1991). Network analysis: Basic concepts. In G. Thompson, J. Frances, R. Levacic, & J. Mitchell (Eds.), *Markets, hierarchies and networks* (pp. 173–182). Sage Publications.
- Magyar K. (2015). Százévek a melltartóban – Korrupció a záhonyi határátkelőnél. *Magyar Narancs*. <https://magyarnarancs.hu/kismagyarorszag/szazetek-a-melltartoban-97594>
- Mars, G. (1982). *Cheats at work*. Allen and Unwin.
- McKendall, M. A., & Wagner, A. I. (1997). Motive, opportunity, choice, and corporate illegality. *Organization Science*, 8(6), 624–647. <https://doi.org/10.1287/orsc.8.6.624>
- McLinden, G. (2005). Integrity in customs. In De Wulf, L. & Sokol, J. B. (Eds.), *Customs modernization handbook* (pp. 69–89). World Bank.
- Michael, B. (2012). Do customs trade facilitation programs help reduce customs-related corruption? *International Journal of Public Administration*, 35(2), 81–97. <https://doi.org/10.1080/01900692.2011.635491>
- Moore, C., & Gino, F. (2015). Approach, ability, aftermath: A psychological process framework of unethical behavior at work. *The Academy of Management Annals*, 9(1), 235–289. <https://doi.org/10.5465/19416520.2015.1011522>
- Ndonga, D. (2013). Managing the risk of corruption in customs through single window systems. *World Customs Journal*, 7(2), 23–37. <https://doi.org/10.55596/001c.92960>
- Palmer, D. (2012). *Normal organizational wrongdoing: A critical analysis of theories of misconduct in and by organizations*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199573592.001.0001>
- Parayno, G. (2013). Combatting corruption in the Philippine customs service. In Larmour, P. & Wolanin, N. (Eds.), *Corruption and anti-corruption* (pp. 204–220). ANU Press. <https://doi.org/10.22459/CAC.03.2013.12>
- Pinto, J., Leana, C. R., & Pil, F. K. (2008). Corrupt organizations or organizations of corrupt individuals? Two types of organization-level corruption. *Academy of Management Review*, 33(3), 685–709. <https://doi.org/10.5465/amr.2008.32465726>
- Prechel, H. (2022). Corporate fraud, corruption, and financial malfeasance. *Oxford Research Encyclopedia of Criminology*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190264079.013.271>
- Reuter, P. H. (2014). The mobility of drug trafficking. In Collins, J. (Ed.), *Ending the drug wars* (pp. 33–40). The London School of Economics and Political Science.
- Tullock, G. (1965). *The politics of bureaucracy*. Public Affairs Press.
- United Nations Office on Drugs and Crime. (2020). *Measuring organized crime in the Western Balkans*. <https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/OC/Measuring-OC-in-WB.pdf>

- Vaughan, D. (1982). Toward understanding unlawful organizational behavior. *Michigan Law Review*, 80, 1377–1402. <https://doi.org/10.2307/1288553>
- Velkova, E., & Georgievski, S. (2004). Fighting transborder organized crime in Southeast Europe through fighting corruption in customs agencies. *Southeast European and Black Sea Studies*, 4, 280–293. <https://doi.org/10.1080/1468385042000247574>
- Westmarland, L. (2005). Police ethics and integrity: Breaking the blue code of silence. *Policing and Society*, 15, 145–165. <https://doi.org/10.1080/10439460500071721>
- Wheeler, S., & Rothman, M. L. (1982). The organization as weapon in white-collar crime. *Michigan Law Review*, 80(7), 1403–1426. <https://doi.org/10.2307/1288554>
- Wickberg, S. (2013). *Literature review on corruption in cross-border business* (U4 Expert Answer 2013:391). Chr. Michelsen Institute. <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/57a089fced915d3cfd000512/ExpertAnswer-391.pdf>
- Wiegand, B. (1993). Petty smuggling as “social justice”: Research findings from the Belize-Mexico border. *Social and Economic Studies*, 42(1), 171–193.
- Zarnowiecki, M. (2011). Borders, their design, and their operation. In McLinden, G., Fanta, E., Widdowson, D. & Doyle, T. (Eds.), *Border management modernization* (pp. 37–78). World Bank.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Jancsics D. (2025). Határkorrupció – A rendvédelmi korrupció sajátos formája. *Belügyi Szemle*, 73(5), 963–976. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2025.v73.i5.pp963-976>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerző nem jelentett összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerző nem kapott pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Jancsics Dávid, aki a djancsics@sdsu.edu e-mail címen érhető el.